

PODZIMNÍ KONFERENCE

Univerzitiního centra pro studium antické a středověké myšlenkové tradice

v pondělí 26. 9. 2022

Ústav řeckých a latinských studií FF UK

Celetná 20, místnost 144 v 1. patře

9:00–9:15

Lucie Pultrová (FF UK)

úvodní informace a představení

9:15–10:45

Martin Masliš (FF UK)

Modální slovesa v klasické řečtině
a doména zdroje informace

11:00–12:30

Martina Vaníková (FF UK)

Kdo dobře jí, dobře žije:

Kategorie prezentu v latině

12:30–14:00

přestávka

14:00–15:30

Michal Ctibor (FF UK)

Aenéova pata:

Moderní interpretace Vergiliovy
Aenéidy

15:45–17:15

Ivan Prchlík (FF UK)

Pozdněantická historiografie ve
sporech moderních badatelů:

Mohl řecký sofista Eunapios ze Sard
čerpat z díla napsaného latinsky?

Za seniory projektu všechny zájemce srdečně zve

Lucie Pultrová

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Institutum
Graecitati et Latinitati
augendae
Universitatis Carolinae

Anotace příspěvků

Martin Masliš

Modální slovesa v klasické řečtině a doména zdroje informace.

Příspěvek se zabývá použitím modálních epistemických sloves v klasické řečtině, jejichž pragmatické implikatury můžou přesahovat do sémantické domény zdroje informace. Slovesa s deontickým významem *muset* v některých jazycích nabývají epistemický význam, takže označují objektivní pravděpodobnost, s níž nastávají jisté stavy věcí, nebo subjektivní postoj mluvčího k obsahu propozice. Určení objektivní pravděpodobnosti se někdy zakládá na logickém uvažování aktérů komunikace, přičemž různé typy tohoto uvažování je možné ztotožnit s logickými operacemi dedukce, indukce a abdukce. Ve svém příspěvku navrhuji seřazení různých typů logického odvozování dle míry subjektivity z pohledu aktérů komunikace. Tento krok umožňuje záhy popsat gramatikalizaci řeckých modálních sloves a distribuci jednotlivých typů evidenciálních implikatur v rámci gramatikalizačního řetězce.

Martina Vaníková

Kdo dobře jí, dobře žije: Kategorie prézentu v latině

Prézens je ze své podstaty nedokonavý čas: co probíhá v přítomnosti, je neukončené, neohraničené. V češtině jej proto lze vytvořit pouze od nedokonavých sloves (*dělám, kreslím*), dokonavá slovesa s prezentními koncovkami mají platnost futura (*udělám, nakreslím*).

V latinských gramatikách je platnost prézentu definována různě – prézens podle nich může mít platnost durativní, punktuální či vyjadřuje současnost k probíhajícímu ději. Jaká je skutečná platnost latinského prézentu? Má skutečně prézens implicitní význam, bez ohledu na význam slovesa? A jakou roli v interpretaci prézentu hrají slovesné předpony?

Michal Ctibor

Aenéova pata: Moderní interpretace Vergiliovy Aenéidy

Přednáška nastíní vývoj vergiliovského bádání ve 20. a 21. století, zejména 1) tzv. optimistické, pesimistické (či harvardské) a ambivalentní čtení eposu, 2) O'Harův inspirativní pohled na inkonzistence jako na žánrový znak římské epiky a 3) přehodnocení Vergiliova vztahu k Homérovi, které se autor pokusí ilustrovat a doplnit také vlastní interpretací jedné (snad nenápadné) scény ze šestého zpěvu, v níž Aenéás přeplouvá řeku Styx a teče mu do bot...

Ivan Prchlík

Pozdněantická historiografie ve sporech moderních badatelů: Mohl řecký sofista Eunapios ze Sard čerpat z díla napsaného latinsky?

Bádání o pozdněantické historiografii má díky množství dochovaných pramenů celkem široké pole působnosti. Smysluplně v něm lze uplatnit i tzv. Quellenforschung, tedy hledání vztahů mezi prameny dochovanými, na jehož základě lze v tomto případě dokonce i rekonstruovat prameny nedochované. Velmi úspěšnou je v tomto ohledu tzv. Enmannsche Kaisergeschichte, jejíž někdejší existence je obecným konsensem, méně úspěšné tzv. annály Nicomacha Flaviana, protože zejména anglofonní badatelé zpochybňují buď identifikaci rekonstruovaného pramene s tímto ztraceným dílem, o jehož existenci jsme informováni, nebo dokonce rekonstrukci samotnou. Klíčovou otázkou přitom je, zda z díla napsaného latinsky mohl čerpat autor fragmentárně dochovaného dějepisného díla řeckého, totiž Eunapios ze Sard, jehož profil dotyční badatelé prohlašují za jednoznačně východní a grékofonní. Příspěvek představí jednak status quo, který je aktuálně pokrívován neschopností či neochotou rozlišovat mezi tím, co je pravděpodobné a co (pouze) nepravděpodobné, co možné a co nemožné a co prokázané a co vyvrácené, přinese nové postřehy a pozastaví se nad otázkami argumentační etiky, jak se v současné diskusi (ne)uplatňuje.